

Kiezen voor een betere jeugdzorg

In Nederland gaan gemeenten over de jeugdzorg, maar is het Rijk verantwoordelijk voor een goed werkend stelsel. Kort gezegd: gemeenten kopen in en maken beleid, Rijk zorgt voor de juiste randvoorwaarden. De laatste tijd gaat het in de jeugdzorg vooral over die randvoorwaarden: over geld en systemen. Het is hoog tijd om die op orde te brengen zodat weer gewerkt kan worden aan de *bedoeling*: een goede zorg voor jeugd. De landelijke politiek kan het tij keren door de juiste keuzes te maken.

Wat is de bedoeling?

We willen kwalitatief goede jeugdhulp, op maat gemaakt voor kwetsbare kinderen. We willen dat die hulp tijdig en in samenhang wordt gegeven, gebruik makend van de eigen kracht van jongeren, ouders en hun sociale netwerk en met ruimte voor

jeugdprofessionals om te doen wat nodig is en te doen wat werkt. Gericht op een veilige en gezonde ontwikkeling van de jeugd naar een zo zelfstandig mogelijk en betekenisvol bestaan.

Hoe komen we daar?

1

Door te kiezen voor voldoende middelen voor de jeugdzorg.

De jeugdzorg zit al jaren in financieel zwaar weer. Gemeenten hebben enorme tekorten. Ze hebben een belangrijke taak, maar de middelen die ze ervoor krijgen, zijn niet toereikend. Gevolg is dat ze vooral bezig zijn met besparen en bezuinigen op budgetten en tarieven van jeugdzorgaanbieders. Dit leidt regelmatig tot beslissingen die *penny wise, pound foolish* zijn: besparingen op korte termijn, blijken al snel juist tot extra uitgaven te leiden. Door de steeds grotere neerwaartse druk op de tarieven, kunnen aanbieders onvoldoende investeren in innovatie, scholing en ontwikkeling. Organisaties kunnen geen goede zorg bieden zonder fair tarief;

jeugdzorgwerkers kunnen niet leven van applaus. De rijksoverheid grossierde de afgelopen jaren bovendien in actieplannen voor de jeugdzorg, maar vergat steevast een financiële paragraaf op te nemen. Organisaties die al aanlopen tegen structurele personele en financiële tekorten, worden geacht mee te draaien in allerlei actielijnen, pilots en projecten, zonder dat er geld is om de doelen ook echt te realiseren. De jeugdzorg is niet geholpen bij méér actieplannen, wel bij een betere financiële basis. Gemeenten moeten voldoende geld krijgen om hun taken waar te maken en bij landelijke ambities hoort *boter bij de vis*.

2

Door orde te scheppen in een chaotisch stelsel.

De verantwoordelijkheid voor de inkoop en organisatie van de jeugdzorg ligt bij 355 gemeenten. Voor de inkoop van specialistische zorg organiseerden zij zich in 2015 in (toen nog) 42 jeugdregio's. Iedere gemeente of regio bedenkt zelf welke zorg op welk schaalniveau wordt ingekocht, tegen welk tarief, onder welke voorwaarden en op welke wijze de facturering en verantwoording wordt afgehandeld. Jeugdzorgaanbieders en hun professionals moeten dus per client bekijken wat de regels en voorwaarden zijn van de gemeente of regio die verantwoordelijk is. Die regio's blijken ook nog regelmatig te veranderen; inmiddels is grofweg de helft

van de 42 regio's uit elkaar gevallen of gewijzigd van samenstelling. Het resultaat is dat de administratieve lasten de pan uit rijzen en een aanzienlijk deel van het schaarse budget opslurpen: geld gaat niet naar de zorg voor kinderen, maar naar administratie, controllers, accountants, nieuwe verdienmodellen en adviesbureaus die voor iedere gemeente het wiel opnieuw uitvinden. Dit moet echt anders. Een groot deel van de administratieve druk is terug te voeren op de te vrijblijvende samenwerking tussen gemeenten. De voorstellen van het huidige kabinet om die regionale en bovenregionale samenwerking landelijk vast te leggen, verdienen daarom alle steun.

3

Door de Jeugdwet zo aan te passen dat doorlopende zorg na het achttiende jaar makkelijker mogelijk wordt voor alle jongeren in de jeugdzorg.

Niet de leeftijd, maar zelfstandigheid moet het criterium zijn om de jeugdzorg te verlaten. Dat zei de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving in een advies in 2018. Het is de standaard dat jongeren die achttien worden de jeugdzorg verlaten, terwijl een belangrijk deel van de jongeren daar helemaal niet klaar voor is. Voor pleegjongeren en jongeren die in gezinshuizen wonen, worden de regels nu aangepast. Zij blijven bij hun pleeg- en gezinshuisouders tot 21 jaar tenzij ze zélf willen dat de zorg eindigt. Voor jongeren die in leefgroepen wonen

of thuis hulp krijgen zijn de regels anders: zij verlaten de jeugdzorg op hun achttiende tenzij (jaarlijks) een nieuwe beschikking wordt aangevraagd en afgegeven (en dat gebeurt, mede vanuit financiële overwegingen, lang niet altijd). Om een goede start van volwassenheid voor alle jongeren in de jeugdzorg mogelijk te maken en daarmee gelijke kansen te realiseren, moet ook voor jongeren die in leefgroepen wonen of thuis hulp krijgen de Jeugdwet zo worden aangepast dat zij hulp krijgen tenzij zij zelf willen dat die eindigt.

Decentraal wat kan, centraal wat moet

In bovenstaand pamflet richten we ons nadrukkelijk op drie zaken die op de landelijke politieke agenda thuis horen. Uiteraard hebben we ook een visie en ideeën voor het lokale en regionale jeugdzorgbeleid. Die werken we uit in een manifest dat gericht is aan de gemeentelijke verkiezingsprogramma-commissies. In een gedecentraliseerd stelsel wordt de inhoud van het beleid immers op lokaal niveau gevormd. Om dat mogelijk te maken, moeten de hierboven genoemde randvoorwaarden landelijk op orde zijn. Daarvan is nu geen sprake. Als alle politieke partijen deze ambitie opnemen in hun verkiezingsprogramma, dan kan de nieuwe Tweede Kamer snel zorgen voor een beter werkend jeugdstelsel.